

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kaikki mukaan digiyhteiskuntaan – Digi arkeen -neuvottelukunnan toimintakertomus 2020–2023

Julkisen hallinnon ICT

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2023:16

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:16

Kaikki mukaan digiyhteiskuntaan – Digi arkeen -neuvottelukunnan toimintakertomus 2020–2023

Digi arkeen -neuvottelukunta

Valtiovarainministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtiovarainministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for
Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-367-084-6

ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Kaikki mukaan digiyhteiskuntaan – Digi arkeen -neuvottelukunnan toimintakertomus 2020–2023

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:16		Teema	Julkisen hallinnon ICT
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Digi arkeen -neuvottelukunta		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	25

Tiivistelmä

Digi arkeen -neuvottelukunta asetettiin toiselle toimintakaudelleen ajalle 15.4.2020–31.3.2023 (asettamispäätös) toimimaan yhteistyö- ja vuoropuhelukanavana kansalaisjärjestöjen, tutkijoiden, eri viranomaisten ja julkisten palveluiden digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön välillä.

Neuvottelukunnan tavoitteena on ollut tukea digitaalisten palveluiden kehittämistä siten, että eri väestöryhmät pystyisivät hyödyntämään niitä yhdenvertaisesti. Työllä on haluttu lisätä vuoropuhelua etenkin digipalveluiden suunnittelijoiden ja käyttäjien välille, esimerkiksi erityisryhmien näkökulmasta. Lisäksi työllä on pyritty löytämään ja tukemaan uudenlaisia tapoja organisoida hallinnon, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä.

Toimintakertomukseen on koottu tiiviissä muodossa neuvottelukunnan toiminta kaudella 2020–2023, neuvottelukunnan itsearviointia toiminnasta sekä neuvottelukunnan johtopäätökset.

Asiasanat Julkisen hallinnon ict, Digi arkeen -neuvottelukunta, digitalisaatio, neuvottelukunnat, yhdenvertaisuus, saavutettavuus, osallisuus

ISBN PDF	978-952-367-084-6	ISSN PDF	1797-9714
Asianumero	VN/1382/2020	Hankenumero	VN/1382/2020

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-084-6>

Ett digitalt samhälle där alla hänger med – Digi i vardagen -delegationens verksamhetsberättelse 2020–2023

Finansministeriets publikationer 2023:16		Tema	Offentliga förvaltningens ICT
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Digi i vardagen -delegationen		
Språk	Finska	Sidantal	25

Referat

Digi i vardagen -delegationen tillsattes för en andra mandatperiod 15.4.2020–31.3.2023 (beslut om tillsättande) som en kanal för samarbete och dialog mellan civilsamhällesorganisationer, forskare, olika myndigheter och finansministeriet, som ansvarar för digitaliseringen av offentliga tjänster.

Delegationen har haft som mål att stödja utvecklingen av de digitala tjänsterna så att olika befolkningsgrupper ska kunna utnyttja dem på lika villkor. Avsikten har varit att öka dialogen i synnerhet mellan dem som planerar och dem som använder de digitala tjänsterna, till exempel ur olika specialgruppers perspektiv. Delegationens arbete har också syftat till att hitta och stödja nya sätt att organisera samarbetet mellan förvaltningen, civilsamhällesorganisationerna och forskningen.

I verksamhetsberättelsen sammanställs i komprimerad form delegationens verksamhet under perioden 2020–2023, delegationens självvärdering av verksamheten och delegationens slutsatser.

Nyckelord offentliga förvaltningens ict, digi i vardagen -delegationen, digitalisering, delegationer, jämlikhet, tillgänglighet, delaktighet

ISBN PDF	978-952-367-084-6	ISSN PDF	1797-9714
Ärendenummer	VN/1382/2020	Projektnummer	VN/1382/2020

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-084-6>

All aboard the digital society – Report of the Digi Arkeen Advisory Board 2020–2023

Publications of the Ministry of Finance 2023:16		Subject	Public Sector ICT
Publisher	Ministry of Finance		
Group author	Digi Arkeen Advisory Board		
Language	Finnish	Pages	25

Abstract

The Digi Arkeen (digitalisation for everyday life) Advisory Board was appointed for its second term of 15 April 2020–31 March 2023 (appointment decision) to be a channel for cooperation and dialogue between NGOs, researchers, different authorities and the Ministry of Finance, which is responsible for the digitalisation of public services.

The aim of the Advisory Board has been to support the development of digital services so that different population groups can use them on an equal basis. The Advisory Board has worked to increase the dialogue between designers and users of digital services, for example, from the perspective of special groups. The work has also been aimed at identifying and supporting new ways of organising cooperation between administration, NGOs and research.

This report contains a summary of the Advisory Board's work over the 2020–2023 term, a self-evaluation of the work and the conclusions of the Advisory Board.

Keywords Public Sector ICT, Digi Arkeen Advisory Board, digitalisation, consultative committees, equality (fundamental rights), accessibility, inclusivity

ISBN PDF	978-952-367-084-6	ISSN PDF	1797-9714
Reference number	VN/1382/2020	Project number	VN/1382/2020

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-084-6>

Sisältö

1	Neuvottelukunnalle asetetut tavoitteet	7
2	Neuvottelukunnan kohtaamiset, esiin nostamat asiat ja ehdotukset	9
2.1	Neuvottelukunnan kokoukset ja tilaisuudet	9
2.1.1	Vuoden 2020 kokoukset	10
2.1.2	Vuoden 2021 kokoukset	10
2.1.3	Vuoden 2022 kokoukset	10
2.1.4	Vuoden 2023 tapahtumat	12
2.2	Pyöreiden pöytien keskustelut.....	12
2.2.1	Hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa	13
2.2.2	Osaaminen ja taidot digitaalisessa yhteiskunnassa	14
2.2.3	Oikeudet digitaalisissa palveluissa Suomessa ja EU:ssa.....	15
2.2.4	Tiedolla johtaminen – kansalaiset ja osallisuus	16
2.2.5	Suomen digitaalinen kompassi.....	17
3	Neuvottelukunnan johtopäätökset, tavoitteiden toteutuminen ja katse tulevaisuuteen	20
3.1	Itsearviointia toimikaudesta ja toiminnasta.....	20
3.2	Neuvottelukunnan johtopäätökset	21
4	Liitteet	22

1 Neuvottelukunnalle asetetut tavoitteet

Digi arkeen -neuvottelukunta asetettiin toiselle toimintakaudelleen ajalle 15.4.2020–31.3.2023 ([asettamispäätös](#)) toimimaan yhteistyö- ja vuoropuhelukanavana kansalaisjärjestöjen, tutkijoiden, eri viranomaisten ja julkisten palveluiden digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön välillä.

Neuvottelukunnan tavoitteena on ollut tukea digitaalisten palveluiden kehittämistä siten, että eri väestöryhmät pystyisivät hyödyntämään niitä yhdenvertaisesti. Työllä on haluttu lisätä vuoropuhelua etenkin digipalveluiden suunnittelijoiden ja käyttäjien välille, esimerkiksi erityisryhmien näkökulmasta. Lisäksi työllä on pyritty löytämään ja tukemaan uudenlaisia tapoja organisoida hallinnon, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut Marianne Heikkilä Marttaliitosta ja varapuheenjohtajana Sari Vapaavuori Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry:stä.

Neuvottelukunnassa on ollut lisäksi edustettuina

- Apuomena ry, myöhemmin Joen Severi ry
- Digi- ja väestötietovirasto
- DigiIN-tutkimushankekonsortio
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
- ENTER ry
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
- Kela
- Moniheli ry
- Oikeusministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Suomen Kirjastoseura ry
- Suomen Kuntaliitto ry

- Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry, myöhemmin Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus Verke
- Suomen UNICEF ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Svenska Finlands folkting
- Valtiovarainministeriö
- Vammaisfoorumi ry

Neuvottelukunnan työn tukena on toiminut virkamiessihteeristö valtiovarainministeriöstä.

Toimintakauden aikana joidenkin tahojen sekä organisaatioiden edustajat ovat vaihtuneet. Kattava nimilista jäsenistä on luettavissa [hankesivuilla](#) kohdassa Henkilöt.

Ensimmäisestä toimintakaudesta voi lukea lisää [hankesivuilta](#) sekä toimintakertomuksesta [Digitaalinen Suomi – Yhdenvertainen kaikille](#).

2 Neuvottelukunnan kohtaamiset, esiin nostamat asiat ja ehdotukset

Neuvottelukunta on suunnitellut ja valinnut teemat ja aiheet, joihin se on halunnut keskittyä toimintakautensa aikana. Neuvottelukunta on järjestänyt kokouksia joka toinen tai kolmas kuukausi. Lisäksi neuvottelukunnan yhdeksi vaikuttamisen tavaksi ja toimintamuodoksi määriteltiin järjestää laajoja pyöreän pöydän keskusteluja, joihin kutsuttaisiin keskustelijoita laajasti eri yhteiskunnan aloilta. Pyöreiden pöytien keskustelujen aiheiksi valittiin viisi eri teemaa neuvottelukunnan kokouksissa käytyjen keskustelujen ja esittelyjen pohjalta.

Merkille pantavaa on, että valtaosa neuvottelukunnan työstä on toteutettu koronapandemiasta johtuen etäkokouksina ja -tilaisuuksina. Vasta kautensa loppuvaiheessa neuvottelukunta pystyi järjestämään läsnä- ja hybriditilaisuuksia terveysturvallisesti. Pandemia toi työskentelyyn myös paljon hyvää uusien mahdollisuuksien kautta. Lisäksi se nosti uuteen valoon neuvottelukunnan työn merkityksellisyyden muun muassa digitaalisen osallisuuden ja digitaalisen osattomuuden parissa.

2.1 Neuvottelukunnan kokoukset ja tilaisuudet

Neuvottelukunta on pitänyt toimintakautensa aikana yhteensä 17 kokousta. Kokouksissa on käsitelty laajasti ajankohtaisia digitaaliseen kehittämiseen liittyviä aiheita aina lainvalmistelusta tutkimustuloksiin. Kokouksissa on kuultu asiantuntijoita, suunniteltu neuvottelukunnan toimintaa sekä käyty läpi neuvottelukunnassa edustettuina olevien organisaatioiden ajankohtaisia digikuulumisia.

Useaan otteeseen käsiteltyjä teemoja ovat olleet digituki ja digitaalinen osallisuus, sekä saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvät teemat.

2.1.1 Vuoden 2020 kokoukset

Toimintakauden ensimmäisen vuoden aikana neuvottelukunnassa valmisteltiin toimintakautta ja pyöreän pöydän keskusteluja. Neuvottelukunnalla oli ulkoiseen viestintään keskittynyt pienryhmä, joka koostui neuvottelukunnan jäsenistä ja sihteeristöstä. Lisäksi elinkeinoelämäyhteistyön sekä seurannan ja mittaroinnin ympärille muodostettiin omat pienryhmänsä.

Neuvottelukunta kokoontui kuusi kertaa. Käsitellyimmät teemat olivat digitaalinen hyvinvointi ja digitaalinen osallisuus. Teemoihin sukellettiin VTM Digihyvinvointi tiekartta -tutkimuksen, Digiosallisuus Suomessa -VN-TEAS-hankkeen ja DigiIN-hankkeen – Digi-syrjäytyminen ja digipalveluiden käytettävyys alustusten avulla. Lisäksi kuultiin tuloksia Digi- ja väestötietoviraston Digitaitokartoituksesta ja Valli ry Ikäteknologiakeskus pankkipalveluselvityksestä.

2.1.2 Vuoden 2021 kokoukset

Toimintakauden toisena vuonna neuvottelukunta kokoontui viisi kertaa. Lisäksi neuvottelukunta järjesti kaksi pyöreän pöydän keskustelua.

Kokousten käsitellyimmät teemat olivat selkokieli ja saavutettavuus. Teemoihin tutustuttiin Digikurssien saavutettavuuden kehittämistyökalun (SAKKE), kehitysvammaisten osallisuutta lisäävän Selkeästi meille -hankkeen sekä Selkokieli ja selkeä kieli kriisiviestinnässä alustusten kautta. Kokouksissa kerrottiin myös Digiosallisuus Suomessa VN-TEAS-hankkeen etenemisestä, digituen kehittämisestä Digi- ja väestötietovirastossa, Digitaalisen henkilöllisyyden kehittäminen -hankkeesta sekä Digitalisaation edistäjien verkostosta (DEV). Kaikissa kokouksissa käsiteltiin myös neuvottelukunnan ulkoisen viestinnän asioita.

Vahvistaakseen yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa neuvottelukunta järjesti syyskuussa 2021 avoimen webinaarin "Kilpailuetuna saavutettavuus – työkaluja yrityksille". Lopputuotoksena koottiin "seinätaulumuotoinen" tarkistuslista yrityksille saavutettavuuden huomiomisesta digipalveluissa ([linkki tarkistuslistaan](#)).

2.1.3 Vuoden 2022 kokoukset

Toimintakauden toisena vuonna neuvottelukunta kokoontui neljä kertaa. Lisäksi neuvottelukunta järjesti pyöreän pöydän keskustelun, keskustelutilaisuuden digitalisaatiota käsittelevien ryhmien ja verkostojen vetäjille sekä sisäisen työpajan neuvottelukunnalle.

Kokousten käsitellyin teema oli Digi- ja väestötietoviraston digituki. Digituki oli myös välillisesti mukana muissa käsitellyissä teemoissa, joita yhdisti digikyvykyys. Näitä teemoja olivat digitaalisten taitojen osaamismerkistö ja digitaalinen osallisuus, johon tutustuttiin VN-TEAS tutkimushankkeen loppuraportin kautta. Neuvottelukunta käsitteli myös Suomen kansallista digitaalista kompassia digitoimiston osastopäälliköiden Laura Eiron (LVM) ja Jarkko Levasman (VM) alustamina. Vuoden aikana tutustuttiin myös esteettömyysdirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon hankepäällikkö Emilia Sormusen (STM) alustamana.

Neuvottelukunnan kokouksissa kuultiin neuvottelukunnan jäsenten toimialojen digikuumisia, keskusteltiin neuvottelukunnan ulkoisesta viestinnästä ja tutustuttiin Helsingin kaupungin Lämpö-hankkeeseen, joka tukee ikääntyneiden hyvinvointia ja toimintakykyä digikulttuuripalveluja kokoavan verkkoalustan avulla.

Vuoden viimeisessä neuvottelukunnan kokouksessa kuultiin esittely valtionavustustoiminnan kehittämisen ja digitalisointihankkeesta, jota kehitetään valtiovarainministeriöveitoisesti, jotta valtionavustustoiminnasta tulisi nykyistä vaikuttavampaa, läpinäkyvämpää, tehokkaampaa ja yhdenmukaisempaa. Lisäksi neuvottelukunta sai tiedoksi yhteenvedon Vanhusneuvostopäivän Ikääntyneiden digiosallisuus -työpajasta. Neuvottelukunta arvioi myös toimikauttaan sekä pohti neuvottelukunnan pääviestejä ja toimintakauden raportointia sekä johtopäätösten muotoiluja.

Syksyllä neuvottelukunta kutsui digitalisaatiota käsittelevien eri ryhmien ja verkostojen vetäjiä keskustelemaan yhteiseen pöytään. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa siitä, mikä eri digitalisaatiota käsitteleviä ryhmiä yhdistää, mitkä ovat ryhmien ja verkostojen vahvuudet, erot ja tehtävät. Monessa ryhmässä koettiin hanke- ja toimintakausien pätkämaisyyden tuovan haasteita jatkuvaan kehittämiseen, jota ryhmissä toteutetaan. Keskustelussa todettiin, että verkostomaista työtä tarvitaan jatkossakin. Verkostomainen työtapa tukee elämäntapahtuma- ja liiketoimintapahtumalähtöistä julkisten palvelujen kehittämistä, jota tavoitellaan muun muassa digikompassilla. Samassa keskustelussa pohdittiin, olisiko digitoimisto oikea taho viemään pitkäjänteistä verkostotyötä eteenpäin.

Lisäksi neuvottelukunta kokoontui käymään läpi kaikkien viiden pyöreän pöydän keskusteluja. Työpajatyössä kiteytettiin viestejä, joita neuvottelukunta haluaa välittää edelleen päättäjille, sidosryhmille ja muille vastaaville toimintakertomuksen kautta.

2.1.4 Vuoden 2023 tapahtumat

Toimintakauden viimeisenä kalenterivuotena pidettiin yksi kokous, jossa aiheina oli toimintakertomuksen hyväksyntä sekä loppuseminaarin suunnittelu. Lisäksi kuultiin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriöiden yhteishankkeesta jatkuvan oppimisen saralla.

Maaliskuun alussa järjestettiin toimintakauden päätösseminaari, jonka yhteydessä julkaistiin toimintakertomus, kuultiin puheenvuoroja neuvottelukunnan keskeisimmistä johtopäätöksistä sekä keskustelua digitalisaatiosta ihmisten arjessa.

2.2 Pyöreiden pöytien keskustelut

Neuvottelukunnan toimintakauden aikana järjestettiin viisi pyöreän pöydän keskustelua.

Keskusteluissa keskityttiin seuraaviin teemoihin:

- hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa
- osaaminen ja taidot digitaalisessa yhteiskunnassa
- oikeudet digitaalisissa palveluissa Suomessa ja EU:ssa
- tiedolla johtaminen – kansalaiset ja osallisuus
- Suomen digitaalinen kompassi

Keskustelujen sisältöjen ja johtopäätösten keskeisimmät havainnot on koottu seuraaviin alalukuihin.

Pyöreiden pöytien keskustelujen teemoihin ja painotuksiin sisällytettiin kysymyksiä, joiden avulla osallistujilla oli mahdollisuus vaikuttaa ja nostaa esiin näkökulmia merkittäviin valmistelussa oleviin linjauksiin ja päätöksiin. Tavoitteena oli lisätä ymmärrystä seikoista, joita digitaalisuuden edistämisessä tulisi ottaa huomioon tai etsiä yhdessä ratkaisuvaihtoehtoja tunnistettuun ongelmaan tai haasteeseen.

Keskusteluihin kutsuttiin käsiteltävien aiheiden ympäriltä laaja-alaisesti asiantuntijoita ja päättäjiä. Näin haluttiin varmistaa mahdollisimman laaja edustavuus osallistujissa. Tilaisuudet olivat kaikille avoimia. Tilaisuudet kirjoitustulkattiin ja/tai viitottiin. Tilaisuuksien suomeksi tekstitetyt tallenteet ovat katsottavissa valtiovarainministeriön Youtube-kanavalla. Tilaisuuksista on raportoitu muistion tai vastaavan muodossa muun muassa kuntaministerille sekä valtiovarainministeriön julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen osaston johtoryhmälle sekä viestitty avoimesti ja laajasti esimerkiksi valtiovarainministeriön tiedotteiden muodossa.

Ulkopuoliset fasilitaattorit ovat tukeneet pyöreiden pöytien fasilitoinnissa. He ovat johdanneet keskustelua ja edesauttaneet tulosten ja näkemysten kiteyttämistä ja tiivistämistä.

2.2.1 Hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa

Pyöreän pöydän keskustelun olennainen tulos oli, että käsitteet digitaalinen hyvinvointi ja digitaalinen osallisuus eivät ole selkeitä eivätkä yksiselitteisiä. Käsitteiden sisältöä on kirkastettava, jotta niitä voidaan edistää ja mitata oikealla tavalla. Asiat liittyvät kuitenkin toisiinsa tiiviisti.

Keskusteluissa nousi esiin, että olisi hyvinvoinnin sijasta olisi selkeämpää puhua digitalisaation vaikutuksista hyvinvointiin. Digitaalinen osallisuus kytkeytyy kiinteästi hyvinvointiin, ja digitaalisten palveluiden kehittäminen saavutettaviksi ja osallisuutta tukeviksi lisää myös hyvinvointia. Osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä digitaalisessa yhteiskunnassa toteutetaan myös edistämällä osallisuuden ja hyvinvoinnin toteutumista tieto-osallisuuden, suunnitteluosallisuuden, päätöksenteko-osallisuuden ja toimintaosallisuuden kautta. Lisäksi digitaalisessa osallisuudessa korostuvat erityisesti saavutettavuus, löydettävyys, käytettävyys, sisältö, osaaminen, turvallisuus, luotettavuus, vuorovaikutus, infrastruktuuri ja sääntely.

Osallisuuden ja hyvinvoinnin seuranta ja mittaaminen digitaalisessa yhteiskunnassa on tärkeää. Näitä koskevaa tietopohjaa tulisi edelleen vahvistaa ja selkeyttää. Yksittäisten mitareiden rinnalle tarvitaan syvällisempää ymmärrystä siitä, millaisia muutoksia digitalisaatio aiheuttaa koko yhteiskuntaan, esimerkiksi eriarvoistumisen näkökulmasta. Tietoa digitalisaation hyvinvointivaikutusten arviointiin kerätään paljon, mutta on tärkeää, että jatkossa tieto saadaan koottua yhteen kokonaisvaltaisemman tilannekuvan ja ymmärryksen muodostamiseksi. Tämän pitää olla johdonmukaista ja säännöllistä.

Digitaalisten palveluiden yhteissuunnittelun (engl. co-creation) katsottiin lisäävän osallisuutta ja parantavan palveluiden saavutettavuutta ja käytettävyttä. Olennaisia seikkoja palveluiden laadukkaassa ja käyttäjälähtöisessä kehittämisessä ovat muun muassa kokonaisvaltainen palvelumuotoilu käyttäjälähtöisesti, käyttäjäryhmien moninaisuuden huomioiminen ja kohdennettu ymmärtäminen, jatkuva palautteen pyytäminen ja kerääminen sekä palveluiden jatkuva kehitys palautteen avulla.

Pyöreän pöydän keskustelujen keskeiset ehdotukset:

- Tilannekuvan muodostaminen digitalisaation vaikutuksista osallisuuteen ja hyvinvointiin tulisi vastuuttaa jollekin taholle. Tilannekuvan muodostamisessa tulisi hyödyntää laaja-alaisesti eri tutkimus- ja selvitystietoa.
- Seurantaan liittyen ehdotettiin, että säännöllisesti toteutettaviin hyvinvointia ja osallisuutta mittaaviin väestötason kyselyihin sisällytettäisiin digitalisaation vaikutuksia selvittäviä mittareita ja indikaattoreita, joiden kautta kehittymistä voitaisiin seurata ja raportoida.
- Digitaalisten palveluiden kehittämistä ja palveluiden laadun arviointia tulee edelleen jatkaa verkostomaisena yhteistyönä, kokemuksia jakamalla ja lisäämällä käyttäjälähtöistä kehittämistä valtion, kuntien sekä kolmannen ja yksityisen sektorin kesken.

Lue raportti kokonaisuudessaan ([linkki](#)).

2.2.2 Osaaminen ja taidot digitaalisessa yhteiskunnassa

Pyöreän pöydän keskustelun tavoitteena oli ymmärtää, millainen on ihmisten koko elämänmittainen digitaalisten taitojen oppimispolku. Keskustelussa haluttiin pohtia, miten ja millä keinoin ihmiset kehittävät digitaitojaan eri elämäntilanteissa- ja vaiheissa, ja millaisia haasteita digitaitojen puutteista ja niiden hankkimisesta syntyy.

Keskusteluissa kahdeksan eri pienryhmää keskustelivat osaamisesta ja taidoista digitaalisessa yhteiskunnassa ikäryhmittäin. Keskusteluissa vastauksia etsittiin digitaitojen elämänpolun kautta kolmen kysymyksen pohjautuen: Millaisia digitaitoja yhteiskunnassa tarvitaan, millaisia haasteita näiden taitojen hankkiminen tai puuttuminen aiheuttavat ja millaisia tilanteita ihmisten elämän aikana tulee vastaan liittyen taitoihin digitaalisessa yhteiskunnassa.

Pyöreän pöydän keskustelujen keskeiset johtopäätökset:

- Tiettyyn ikäryhmään kuulumisen ei määritä digitaitoja.
- Turvallisen digipalvelujen käytön opettelu ja opettaminen tulee aloittaa perheissä jo varhain. Vanhempien digitaidot vaikuttavat lasten oppimiseen.
- Nuoret tarvitsevat erityisesti lisää osaamista medialukutaidoissa, tietoturvasa, yksityisyyden suojassa ja oman datan arvon ymmärtämisessä
- Aikuiset tarvitsevat tukea erityisesti jatkuvaan oppimiseen ja digitaitojen ylläpitoon

- Ikääntyneiden osalta tulee vahvistaa mahdollisuutta saada tukea digitaitojen kehittämiseen esimerkiksi vertaistuen keinoin.
- Digitaitojen kehittäminen on jatkuva prosessi.
- Digitaitojen ja -osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä on yhdistettävä yhteiskunnan eri toimijoiden vastuut ja resurssit.
- Ihmisiä tulee kannustaa digipalvelujen käyttöön ja tuoda esiin niiden hyödyt.

Lue raportti kokonaisuudessaan ([linkki](#)).

2.2.3 Oikeudet digitaalisissa palveluissa Suomessa ja EU:ssa

Kaksiosaisen pyöreän pöydän keskusteluissa ja raportissa pureuduttiin oikeuksiin. Keskustelun yhteydessä digioikeuksilla tarkoitettiin perus- ja ihmisoikeuksia digitaalisessa ympäristössä, eli kaikille ihmisille kuuluvia oikeuksia, joiden pitäisi toteutua aina digitaalisia ratkaisuja käytettäessä. Ihmis- ja perusoikeuksilla tarkoitettiin perustuslaissa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa yksilölle säädettyjä oikeuksia.

Pyöreässä pöydässä tunnistettiin neljä osa-aluetta, jotka vaikuttavat digioikeuksien puutteelliseen toteutumiseen:

- oikeuksiin liittyvä ymmärryksen taso vaihtelee yhteiskunnassa
- digioikeuksiin ja -palveluihin liittyvä sääntely on monimutkaista ja epäselvää
- toimivien digipalveluiden kehittäminen vaatii lisää osaamista, resursseja sekä selvän sääntelyn ja
- kaikki eivät pääse palveluihin tai osaa käyttää niitä kovin hyvin.

Keskustelujen pohjalta laadittiin toimenpide-ehdotuksia digioikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi:

Lainsäädäntö ja sen valvonta

- Julkisen sektorin hankintoihin saavutettavuus-aspekti pakolliseksi

Koulutus ja neuvonta

- Digioikeuksien integrointi opetussuunnitelmiin ja opettajien koulutukseen
- Kansalaisille ja yrityksille tarkoitettun neuvovan viranomaispisteen perustaminen

Työkaluja ja kannustimia

- Käytettävyyden ja saavutettavuuden kustannusarviointi helpoksi
- Testauspalvelu ohjeidenmukaisuudelle
- Vastuullinen digitaalinen toimija -sertifikaatti

Viestintä

- Perus- ja ihmisoikeussopimusten ja kansallisen lainsäädännön hyödyntäminen täysimääräisesti digipalvelujen sääntelyssä
- Digitalisaation johtamisen kehittäminen ja valvonnan keskittäminen
- Digioikeuksien teemavuosi

Ehdotusten taustat ja perustelut on esitetty tarkemmin raportissa.

Lue raportti kokonaisuudessaan ([linkki](#)).

2.2.4 Tiedolla johtaminen – kansalaiset ja osallisuus

Pyöreän pöydän keskustelussa keskityttiin tiedolla johtamiseen. Tiedolla tarkoitettiin keskustelussa laaja-alaista asiakasymmärrystietoa digitaalisten palveluiden johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon pohjana.

Tiedonkeruun lähtökohtana tulisi olla asiakkaan/käyttäjän ymmärtäminen yksilön näkökulmasta. Tästä lähtökohdasta käsin tulisi mahdollistaa käyttäjälähtöiset palvelut sekä ryhmä- ja/tai väestökohtaisten analyysien ja yhteenvetojen tekeminen.

Tiedolla johtamisen tulisi olla johtamisjärjestelmän ydinprosessi. Haasteista merkittävimmäksi koettiin asiakasarvolähtöisen johtamisen puute, eli se, että dataa kerätään, mutta ei usein jalosteta ja hyödynnetä riittävän systemaattisesti ja segmentoidusti. Yleisemmällä tasolla haasteena voi olla tiedon saatavuus ja löydettävyys.

Tietoa ja/tai dataa koskevaan keskusteluun tarvitaan myös yhteistä kieltä, sanastoa, kuvausta ja konkretisointia sekä esimerkkejä ymmärryksen syntymiseksi. Asiakasymmärrys ei ole riittävän korkealla tasolla monellakaan sektorilla. Kokemuserustainen tieto on alihyödynnettyä, ja usein nojataan vahvasti vain numeraaliseen dataan. Myös erilaisen poikkitieteellisen tutkimustiedon tulisi olla kaikkien sektoreiden hyödynnettävänä saavutettavasti ja tietoturvallisesti

Tiedolla johtamisen koko prosessi tulisi saattaa kuntoon: tiedon lähteet, keruu, jalostus, analysointi, sekä hyödyntäminen päätöksenteossa ja (palvelujen) kehittämisessä. Samalla prosessiin liittyvät osaamiset ja vastuut. Keskeistä on arvioida, miten kerätty tieto vastaa tiedon tarvetta. Myös tiedon yhteentoimivuus ja laatu on tärkeää huomioida.

Tietojen avoimuus ja eri tietolähteiden hyödyntäminen tarvittaessa hallinnonalojen, sektorien, toimialueiden ja toimialojen rajat ylittäen tukee asiakasymmärryksen kerryttämistä, ja sitä kautta asiakkaille on mahdollista tarjota jopa ennakoivasti heidän tarpeisiinsa paremmin sopivia palveluja (vrt. elämäntapahtumiin liittyvät palvelukokonaisuudet). Tietojen hyödyntämisessä automaatio- ja tekoälyratkaisut voivat tuoda tehokkuutta sekä palveluiden tarjoajille että niiden käyttäjille. Eri tietolähteiden yhdistelemisessä ja hyödyntämisessä tulee huomioida eettisyysasiat, ja tietojen käyttämisen tulisi olla läpinäkyvää asiakkaille/käyttäjille.

Pyöreän pöydän keskustelujen keskeiset johtopäätökset:

- Asiakasarvolähtöistä johtamista tulee kehittää ja hyödyntää myös kokemusperäistä tietoa.
- Koko tiedolla johtamisen prosessi tulee saattaa kuntoon tiedon lähteistä hyödyntämiseen.
- Tiedon yhteentoimivuus ja laatu tulee huomioida.

Lue raportti kokonaisuudessaan ([linkki](#)).

2.2.5 Suomen digitaalinen kompassi

Järjestyksessään viidennen pyöreän pöydän keskustelussa pohdittiin sitä, miten Suomen kansallinen digitaalinen kompassi kytkeytyy organisaatioiden tekemään työhön ja niiden tuottamiin palveluihin, erityisesti julkisten palveluiden osalta. Tilaisuuden tavoitteena oli koota syötteitä digikompassin valmisteluun ja tuottaa eri organisaatioiden edustajille oivalluksia digikompassin tuomista mahdollisuuksista. Pyöreän pöydän keskusteluissa keskityttiin kahteen digikompassi-kokonaisuuden osa-alueeseen: elämäntapahtumakokonaisuuksiin ja yhteiskehittämiseen (co-creation).

Elämäntapahtumakokonaisuuksista tehtiin seuraavat keskeiset huomiot:

Pienryhmien keskusteluiden pohjalta elämäntapahtumat hahmotettiin kahteen kokonaisuuteen: lineaariset elämänkaaren nivelvaiheet, jotka ovat ennustettavia sekä kriisi- tai murrostilanteet, jotka ovat vaikeammin ennakoitavissa. Elämänkaarella nivelvaiheet

tapahtuvat ihmisten elämässä eri aikaan, eri järjestyksessä sekä joskus myös samanaikaisesti. Opiskelu, yrittäjyys ja työelämä esimerkiksi kulkevat elämässä yhä useammin rinta rinnan.

Keskusteluissa nousi toistuvasti esiin puolesta asiointi elämäntapahtumakokonaisuuksien läpileikkaavana teemana. Puolesta asiointiin haasteet ja pullonkaulat ovat hyvä esimerkki siitä, miten yksi elementti elämäntapahtumakokonaisuudessa voi vaikeuttaa henkilön toimintaa.

Keskusteluissa muistutettiin, että digitaalisen palvelun ei tule jatkossakaan olla ihmiselle ainoa tapa hoitaa asioita. Myöskään mikään päätös, etuus tai palvelu ei saisi jäädä saamatta, jos digitaalinen palvelu ei toimi.

Yhteiskehittämisen osalta tehtiin seuraavat keskeiset huomiot:

Pienryhmien keskusteluissa kaivattiin selkeitä rakenteita ja pelisääntöjä mahdollistamaan yhteiskehittäminen eri sektorien välillä. Kyse ei ole yksittäisen viranomaisen kehittämispanostuksesta vaan yhteiskehittämisestä politiikan tekijöiden, viranomaisten, tutkimuksen, yritysten, kolmannen sektorin sekä palveluiden käyttäjien kesken. Myös kunnat ja hyvinvointialueet ovat osapuolina kehittämisessä.

Keskustelijat kiinnittivät huomiota siihen, miten tärkeää kielen selkeys on yhteiskehittämisessä. Kielen selkeys nähtiin edellytyksenä kansalaisyhteiskunnan osallistumiselle. Periaate ”ihminen oman elämänsä asiantuntijana” ei toimi ilman kielen selkeyttä.

Keskusteluissa korostettiin yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä elämäntapahtumakokonaisuuksien yhteiskehittämisessä. Nähtiin, että kolmas sektori kannattaisi ottaa mukaan kehittämiseen heti alkuvaiheessa. Kolmannella sektorilla ja järjestöillä on paljon osaamista ja asiantuntemusta kohderyhmistä, jota voisi hyödyntää kokonaisuuksien suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa.

Muita huomioita:

Digikompassiin liittyen pienryhmien keskusteluissa nousi esiin joitain yleistasoisia huomioita. Keskusteluissa esimerkiksi pohdittiin, luodaanko digikompassin myötä kansallinen työkalu ja ottavatko kaikki (ml. kunnat ja sote-alueet) sen käyttöön sekä tuleeko tähän velvoittavaa lainsäädäntöä.

Tärkeänä digikompassin valmistelussa nähtiin osallistava päätöksenteko läpileikkaavana toimintatapana. Osallistamisessa PPP-yhteistyö (engl. Public-Private Partnership) nostettiin esille.

Työpajatyöskentely nähtiin yhtenä hyvänä vaihtoehtona digikompassin jatkotyöstössä. Lisäksi lausuntopalvelun käyttö jatkovalmistelussa koettiin myös hyväksi työkaluksi.

Keskustelutilaisuuden havainnot voi tiivistää seuraaviin kolmeen kohtaan:

- Kolmas sektori ja palveluiden käyttäjät on otettava mukaan yhteiskehittämismenestyksiin
- Käsitteet tulisi määritellä nykyistä konkreettisemmin, kuten mitä tarkoitetaan "elämäntapahtumakokonaisuudella" käytännössä.
- Miten elämäntapahtumakokonaisuuksiin perustuva palveluiden suunnittelu tapahtuu ja mistä palvelut koostuvat: miten palvelut tuotetaan (automaatio jne.), mistä palveluihin pääsee jatkossa (ehdotuksena mm. suomi.fi -portaali) ja miten huolehditaan heistä, jotka tarvitsevat lähipalveluita.

Lue raportti kokonaisuudessaan ([linkki](#)).

3 Neuvottelukunnan johtopäätökset, tavoitteiden toteutuminen ja katse tulevaisuuteen

3.1 Itsearviointia toimikaudesta ja toiminnasta

Neuvottelukunta on arvioinut toimintaansa kattavasti. Yleisesti toimintaa pidettiin hyvänä tai erinomaisena sekä kokousten että järjestettyjen pyöreiden pöytien osalta. Neuvottelukunta on jäsentensä mielestä toteuttanut etenkin tavoitettaan tukea digitaalisten palvelujen kehittämistä niin, että eri väestöryhmät pystyisivät käyttämään yhdenvertaisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia. Kohtalaisesti onnistuttiin myös tavoitteessa pyrkiä löytämään ja tukemaan uudenlaisia tapoja organisoida hallinnon, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä.

Neuvottelukunnan jäsenet ovat arvioineet saaneensa itselleen ja jäsenorganisaatioilleen hyötyinä paljon ja laajasti tietoa valmisteilla olevista asioista ja tutkimuksista. Neuvottelukunnassa on verkostoiduttu hyvin ja saatu uusia näkökulmia. Tästä huolimatta neuvottelukunnan vaikuttavuus jäi osalle jäsenistä hieman epäselväksi. Yhtäältä on tuotettu konkreettisia lausuntoja valmisteilla oleviin asioihin. Toisaalta on keskusteltu hyvin vapaa-muotoisesti. Parannusehdotuksena tähän esitettiin mm. viestinnän lisäämistä ja käsiteltävien asioiden priorisointia. Toiminnan tempoa ja intensiivisyyttä pidettiin suurena, paikoin jopa liian intensiivisenä. Oman osallistumisensa jakaantumista moni piti epätasaisena, usein ajankäytöllisistä syistä.

Neuvottelukunta on myös arvioinut omaa rooliaan ja tarpeellisuuttaan suhteessa muihin digitoimijoihin, viranomaisvalmisteluun ja kansalaisjärjestöjen yleiseen yhteistyöhön ja edunvalvontaan. Eri tekemisten päällekkäisyyttä tulisi karsia ja priorisointi olisi olennaista, jotta vaikuttavuus olisi mahdollisimman suurta. Neuvottelukunnan työn jatkoon tarpeellisuudesta esitettiin useita näkemyksiä. Yhtäältä sitä pidettiin tarpeellisena, koska neuvottelukunnassa käsiteltyjen aiheiden kehittäminen on jatkuvaa. Toisaalta neuvottelukunta on tässä muodossaan jo käsitellyt kahden kautensa aikana melko lailla kattavasti sitä kiinnostavia teemoja. Verkostomaista yhteistyötä jotkut pitivät helpompana, toiset taas hieman liian väljänä toiminnan muotona verrattuna neuvottelukunnan tyyppiseen ryhmään, joka on hallinnon asettama. Moni piti jonkinlaista jatkokeskustelufoorumia kauden jälkeen tärkeänä, vaikka muodosta ei ollut yksiselitteistä näkemystä. Itsearvioinnissa tuotiin esiin mahdollisuutta organisoitua jollakin tapaa uuden digitoimiston alaisuuteen siten, että

siihen työhön kerättäisiin kansalaisnäkökulmaa ja tietoa eri organisaatioilta ja järjestöiltä. Joka tapauksessa toimintatapoja tiedon koostamiseksi ja analysoimiseksi sekä viestintäkanavia tulisi kehittää edelleen.

3.2 Neuvottelukunnan johtopäätökset

Yhteiskunnan digitalisoituminen vaikuttaa monin tavoin ihmisten hyvinvointiin ja osallisuuteen. Sen lisäksi, että digitalisaatio lisää ihmisten hyvinvointia, se jättää samalla joitakin asioiden ulkopuolelle, osattomiksi.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen digitaalisessa yhteiskunnassa on kaikkien ihmisten arjen kannalta olennaista.

Tämän toteutumiseen voidaan vaikuttaa muun muassa edistämällä seuraavia asioita:

- Digitalisaation tuomaa myönteistä kehitystä tulee vahvistaa. Digitalisaation aiheuttamat haitat pitää tunnistaa ja haittoja ehkäistä.
- Ihmisten tulee voida kokea osallisuutta ja määritellä itse, millaista merkityksellinen elämä on heille ja missä asemassa digitalisaatio on heidän elämässään.
- Ihmisten taitoja ja osaamista hyödyntää digitalisaatiota haluamallaan tavalla tulee tukea ja vahvistaa.
- Palvelut tulee tarjota saavutettavasti, ymmärrettävästi ja kielelliset oikeudet huomioiden.
- Kaikilla, myös heillä, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita, on oikeus ymmärrettävään tietoon ja palveluihin.
- Digitaalinen palvelu ei saa olla ainoa tapa hoitaa asioita.

4 Liitteet

- Edellisen toimintakauden julkaistut materiaalit [Hankeikkunassa](#) (VM018:00/2017)
- Kaikki julkaistut materiaalit [Hankeikkunassa](#) (VM021:00/2020) ml. kaikki pöytäkirjat sekä kokousmateriaalit
- [Asettamispäätös](#)
- Pyöreiden pöytien raportit:
 - [Pyöreän pöydän keskustelu 11.5.2022 - Digikompassin näyttämä suunta julkisten palveluiden digitalisoinnissa ja automatisoinnissa](#)
 - [Pyöreän pöydän keskustelu 30.11.2021 Tiedolla johtaminen – kansalaiset ja osallisuus](#)
 - [Pyöreän pöydän keskustelu 19.5.2021 Perus- ja ihmissoikeudet digitaalisissa palveluissa](#)
 - [Pyöreän pöydän keskustelu 16.2.2021 - Osaaminen ja taidot digitaalisessa yhteiskunnassa](#)
 - [Pyöreän pöydän keskustelu 20.10.2020 Hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa](#)
- [Kilpailuetuna saavutettavuus – työkaluja yrityksille 1.9.2021 -tilaisuuden huoneentaulu](#)
- Viestinnän toimenpiteitä ja nostoja:
 - Digi arkeen -neuvottelukunnan viestintä on sisältänyt verkkouutisia, tiedotteita, nostoja uutiskirjeissä, videotallenteita ja sosiaalisen median nostoja. Tiedot on kerätty ajanjaksolta 15.4.2020–1.2.2023.
 - Neuvottelukunnan työstä ja ajankohtaisista aiheista on kerrottu vm.fi:ssä. Digi arkeen -neuvottelukunnan vm.fi-sivulla on vierailtu seuraavasti:
 - Digi arkeen -neuvottelukunta (etusivu), 5 226 käyntiä
 - Toimintakertomus, 2 101 käyntiä
 - Digi arkeen – palaute ja ideat, 283 käyntiä
 - Neuvottelukunta on julkaissut toimintakautensa aikana vm.fi:ssä neljä tiedotetta:
 - 15.4.2020: Kaikki mukaan digitaaliseen yhteiskuntaan – Digi arkeen -neuvottelukunta aloittaa, 452 käyntiä
 - 13.04.2021: Digitaalisten oppiminen on jatkuva prosessi, jota yhteiskunnan eri toimijoiden tulee tukea, 783 käyntiä

- 13.10.2021: Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa digitaalisissa palveluissa on vielä kirittävää, 240 käyntiä
- 12.01.2022: Tiedolla johtamisesta kaivataan lisää keskustelua, 124 käyntiä
- Huom! Loppusyksystä 2021 otettiin vm.fi:ssä käyttöön EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukainen evästehyväksyntä, joka laskee tilastoitua kävijämäärää paljon. Noin 40-50 % kävijöistä ei hyväksy evästeitä, joten näitä käyntejä ei tilastoida. Todellinen käyntimäärä on siis suurempi.
- Digi arkeen -neuvottelukunnan tilaisuuksien tallenteet on julkaistu valtiovarainministeriön YouTube-kanavalla. Yhteensä toimikauden aikana julkaistuja neljää tallennetta on katsottu 909 kertaa. Katsotuina tallenne on ollut Tiedolla johtaminen – kansalainen ja osallisuus. Videota on katsottu yhteensä 518 kertaa.
- Sosiaalisessa mediassa valtiovarainministeriö on twiitannut Digi Arkeen -neuvottelukunnan toimintaa koskevia twittejä tililtä @VMuutiset. Valtiovarainministeriön tililtä on julkaistu yhteensä 40 twiittiä. Twiitit ovat saaneet yhteensä 164 965 näyttökertaa ja 2 050 vuorovaikutusta (reaktiot). Ne ovat keränneet 762 tykkäystä, 294 uudelleentwiittausta ja 36 vastausta.
- Moni neuvottelukunnan ja sihteeristön jäsenistä on viestinyt esimerkiksi Twitterissä aktiivisesti neuvottelukunnan toiminnasta. Neuvottelukunta on käyttänyt sosiaalisen median keskusteluissa asiasanaa #DigiArkeen.
- Tilaisuudet ja tapahtumat, joissa puheenjohtajat ja jäsenistö esiintynyt neuvottelukunnan edustajina (tekstitalukko):

Tilaisuus	Järjestäjä	Aika ja paikka	Otsikko/aihe	Puhuja/osallistuja	Muuta
YLE Radio1:n Ykkösaamu	YLE	15.10.2020	Digitalisaatio terveydenhuollosta -keskustelu	Miikka Lönnqvist	
SOSTEtalk!-tapahtuma	SOSTE ry	13.4.2021	"Mitä meidän pitäisi tietää digiloikkaamisesta" -keskustelun johdantopuheenvuoro	Miikka Lönnqvist	
Kuntamarkkinat	Kuntaliitto	15.9.2021 (hybriditilaisuus)	Näkökulmia kuntien digitukeen ja digiosallisuuden vahvistamiseen	Sari Vapaavuori ja Minna Piirainen	Tapahtumasivu
Digitaitavyöpaja sote-ammattilaisille	Digitaitava-hanke	14.10.2021 webinaari	Digisyrjäytymisen ehkäiseminen	Sari Kujala	
Webinaari erityistä tukea tarvitsevien digiosallisuudesta	Mahdollisuus lapselle ry	27.10.2021 webinaari	Alustuspuheenvuoro mitä digiosallisuus on ja mitä se voi olla, erit.kehitysvammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien näkökulmasta	Sami Älli	
DigiosaaVA -seminaari	DigiosaaVA -hanke	11.1.2022	Kognitiivinen saavutettavuus digitaalisissa ympäristöissä	Sari Kujala	
Podcast	VM:n Tiedon äärellä -podcast	syyskuu 2022	Digimaailman rotvallien reunoilla	Sami Älli, Suvi Hiltunen	
DigiKymenlaakso Foorumi	DigiKymenlaakso	22.1.2022 (verkko-osallistuminen)		Marianne Heikkilä	
Lääkärpäivät 2022	Suomen Lääkäriliitto	27.1.2022	"Auttaako digitaalisuus ikääntynyttä"	Tarja Heponiemi	
Digikompassin sidosryhmätilaisuus: Julkiset palvelut osa-alue	Digitoimisto	28.1.2022 (verkko-osallistuminen)	Paneelikeskustelu	Juulia Andersson	
Suuntaviivat nyt -seminaari	STM	10.2.2022	Alustuspuheenvuoro teemaan "Digitalisaatio kansalaisten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta - Miten varmistamme, että kaikki pysyvät mukana muutoksessa?"	Sari Vapaavuori	
Kansalaisen osallisuus sote-digipalveluissa		23.3.2022 webinaari	Paneelikeskustelu sekä esitys	Tarja Heponiemi	
Kuntaliiton Digisumpit	Kuntaliitto	12.5.2022 webinaari	Kaikki mukaan digipalveluihin digitaalisissa toimintaympäristöissä	Sari Kujala	

Tilaisuus	Järjestäjä	Aika ja paikka	Otsikko/aihe	Puhuja/osallistuja	Muuta
Keski-Suomen digitukijoiden verkostopäivä	Digivireä Keski-Suomi -hanke	19.5.2022	Esitys (etänä) neuvottelukunnan toiminnasta sekä ajankohtaisasioista	Marjukka Saarijärvi (sihteeristö)	
eHealth2022 - The 27th Finnish National Conference on Telemedicine and eHealth		28.-30.9.2022	- Paneelikeskustelu "Eri näkökulmat digin toteutukseen" - Esitys: Yhdenvertaisuus digipalveluissa	Tarja Heponiemi	
Ratkaisu iäkkäiden yhdenvertaisuuteen digiyhteiskunnassa	Vanhusasia-valtuutettu	20.10.2022	Esitys "Uutta tutkimustietoa iäkkäiden digitilanteesta"	Tarja Heponiemi	
Wellbeing of digitalized societies and workplaces workshop	Church Action on Labour and Life (CALL) European Network	29.11.2022 (läsnätilaisuus Helsinki)	What is needed for digital inclusiveness	Olli Kuusisto (sihteeristö)	

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-084-6 (pdf)

Maaliskuu 2023